

PATVIRTINTA

Mažeikių r. Sedos lopšelio-darželio „Jurginėlis“
direktoriaus 2026 m. kovo d. įsakymu Nr. V1

MAŽEIKIŲ R. SEDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „JURGINĖLIS“ ALKOHOLIO, TABAKO IR KITŲ PSICHIKĄ VEIKIANČIŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO PREVENCIJOS PROGRAMOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programos (toliau – Programa) vykdymo Mažeikių r. Sedos lopšelyje-darželyje „Jurginėlis“ tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – įstaigoje ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, apsaugoti vaikus nuo atsitiktinių apsinuodijimų vaistais ir kitais cheminiais preparatais. Programos įgyvendinimas grindžiamas bendradarbiavimu tarp įstaigos, šeimos ir įvairių specialistų, o ji vykdoma remiantis pagrindiniais bendrosios (pirminės) prevencijos principais.

2. Aprašas nustato Programos vykdymą Mažeikių r. Sedos lopšelyje-darželyje „Jurginėlis“ (toliau - Įstaiga).

3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus Įstaigos ugdytinius, padeda vaikams suprasti, kaip augti sveikam ir saugiam, išvengti pavojingų medžiagų ir rizikingo elgesio.

4. Įstaigoje įgyvendinamos Programos turinys, atsižvelgiant į ugdymo patirties ypatumus ir atitinkamos prevencinės veiklos poreikį, pritaikytas ikimokykliniame, priešmokykliniame ugdyme.

5. Programos įgyvendinimas Įstaigoje remiasi šiais principais:

5.1 diferencijavimo – prevencinio ugdymo uždaviniai diferencijuojami skirtingo amžiaus koncentrams, ugdymo procesas organizuojamas atsižvelgiant į vaiko ar vaikų grupės ypatumus ir ypatingus poreikius;

5.2 kontekstualumo – atsižvelgiama į aplinkos (regiono, miesto, mokyklos, bendruomenės) ypatumus, remiamasi patirties pavyzdžiais;

5.3 integralumo – siekiama vaiko asmenybei daromo poveikio visybiškumo, t. y. neapsiribojama vien švietimu sveikatos srityje, bet integruotai ugdomi mokinių gebėjimai, įgūdžiai ir vertybinės nuostatos;

5.4 konstruktyvumo – atskleidžiamos ne vien problemos, bet skatinama ieškoti konstruktyvių jų sprendimo būdų;

5.5 veiksmingumo – siekiama geros prevencinio ugdymo kokybės rezultatų vykdant bendrąją prevenciją laiku ir sistemingai, numatant ir apibrėžiant orientacinius ugdytinių pasiekimus, užtikrinant tinkamą mokytojų kvalifikaciją.

6. Programa parengta vadovaujantis Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. ISAK-494 „Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa“.

II SKYRIUS PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

7. Programos tikslas – ugdyti asmenį, motyvuotą sveikai gyventi, nevartoti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų.

8. Programos uždaviniai:

8.1 siekti, kad ugdytiniai suprastų neigiamą alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai ir visuomenei;

8.2 skatinti sveiko, turiningo gyvenimo nuostatų ir įgūdžių ugdymąsi;

8.3 ugdyti gebėjimus, skatinančius atsisakyti alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų, prireikus kreiptis pagalbos ir konstruktyviai spręsti problemas;

8.4 ugdyti kritinį mąstymą, atsakomybę už savo veiksmus ir elgesį;

8.5 suteikti informacijos apie prevencinės, medicininės, psichologinės, socialinės, teisinės pagalbos galimybes ir institucijas, skatinti ugdytinių gebėjimą kreiptis pagalbos.

III SKYRIUS PROGRAMOS STRUKTŪRA IR TURINYS

9. Ši Programa yra sudedamoji ugdymo turinio dalis, ji glaudžiai susijusi su ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programomis.

10. Programos struktūra ir turinys remiasi bendrojo ugdymo turinio formavimo koncentrais:

10.1 turinys sudaromas atsižvelgiant į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo uždavinius;

10.2 tematika daugiausia apima tas pačias temas, pateikiama vis išsamesnė informaciją apie alkoholį, tabaką ir kitas psichiką veikiančias medžiagas aukštesnėse ugdymo pakopose;

10.3 pasiekimai aprašomi apeliuojant į vis didesnę savarankiškumą ir atsakomybę už save ir kitus, į aktyvią poziciją, veiklumą;

10.4 siekiant užsibrėžtų kiekvienam koncentrai uždavinių, pateikiamos reikalingos vaikams įgyti žinios, gebėjimai ir vertybinės nuostatos.

11. Programos turinys konkretizuojamas atsižvelgiant į Įstaigos ir bendruomenės poreikius. Apie konkrečių temų parinkimą ikimokyklinėje ar priešmokyklinėje grupėje sprendžia mokytojas, socialinis pedagogas ar kitas specialistas, atsižvelgdamas į vaikų amžių, patirtį, individualius ar grupės poreikius, ugdomosios veiklos pobūdį.

IV SKYRIUS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS ĮSTAIGOJE

12. Bendrąją prevenciją vykdo ikimokyklinių ir priešmokyklinių grupių mokytojai, psichologai, socialiniai pedagogai, sveikatos priežiūros ir kiti specialistai, įgiję atitinkamą kvalifikaciją.

13. Programa integruojama į ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių veiklas, pagal bendrąsias programas, projektų veiklą, organizuojamus renginius, ne mažiau kaip 5 val. per metus.

14. Programos įgyvendinimą koordinuoja Įstaigos direktoriaus pavaduotojas ugdymui.

15. Ikimokyklinių ir priešmokyklinių grupių mokytojai veiklos plane pažymi apie atitinkamos temos pateikimą auklėtiniams.

16. Ugdymosi pasiekimai vertinami pagal Programoje pateiktus reikalavimus: ką vaikas privalo žinoti, gebėti, kokius įgūdžius ir vertybines nuostatas turi įgyti. Vertinant taikomi neformaliojo – formuojamojo – vertinimo metodai ir būdai. Ugdytinių pasiekimai, atitinkantys išskeltus uždavinius, žinias, gebėjimus, įgūdžius ir vertybines nuostatas, yra prevencinės veiklos veiksmingumo rodiklis.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Įstaigos administracija sudaro sąlygas pedagogams ir kitiems specialistams, dirbantiems pagal šią Programą, pasirengti ją vykdyti ir prisidėti prie kvalifikacijos tobulinimo.

VAIKŲ PASIEKIMAI, ŽINIOS, GEBĖJIMAI, ĮGŪDŽIAI IR VERTYBINĖS NUOSTATOS

IKIMOKYKLINIS IR PRIEŠMOKYKLINIS UGDYMAS				
UŽDAVINIAI:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Padėti vaikams suprasti, kaip augti sveikam ir saugiam, išvengti pavojingų medžiagų ir rizikingo elgesio. 2. Ugdyti gebėjimus suprasti savo sveikatos būklę, atsargiai elgtis su vaistais, buitinėmis cheminėmis medžiagomis, vengti rizikos, susijusios su rūkymu ir alkoholinių gėrimų vartojimu. 3. Skatinti nuostatas: saugoti ir stiprinti sveikatą, laikytis saugos buityje, vengti kenksmingų medžiagų ir rizikingo elgesio. 				
Tema	Pasiekimai	Žinios	Gebėjimai/įgūdžiai	Vertybinės nuostatos/požiūris
Vaistai	<p>Žino, kad vaistai vartojami tik sergant.</p> <p>Supranta, kodėl negalima imti jokių vaistų be tėvų ar gydytojų nurodymų.</p> <p>Žino galimus pavojus dėl neatsargaus vaistų vartojimo.</p>	<p>Sveikata ir sveikatos stiprinimo būdai (fizinis aktyvumas, vitaminai ir t.t.)</p> <p>Netinkamo vaistų vartojimo pasekmės.</p>	<p>Ugdomi gebėjimai suprasti savo būseną, savijautą ir kreiptis pagalbos į suaugusiuosius, kai jaučiasi blogai.</p>	<p>Ugdoma nuostata sveikai gyventi ir elgtis atsakingai su vaistais.</p> <p>Formuojamas atsakingas požiūris į sveikatą.</p>
Buitinės cheminės medžiagos	<p>Žino, kad buityje naudojamas medžiagas galima naudoti tik pagal paskirtį ir laikantis saugos nurodymų.</p> <p>Supranta, kokį pavojų gali kelti netinkamai naudojamos buitinės cheminės medžiagos ir geba elgtis atsargiai.</p> <p>Geba laikytis elementarių higienos įpročių.</p>	<p>Kai kurios buityje naudojamos medžiagos (valikliai, skalbimo milteliai, dažai, klėjai ir kt.), jų paskirtis.</p> <p>Kuo jos gali būti pavojingos, jei naudojamos netinkamai.</p>	<p>Ugdomi gebėjimai naudoti buitines chemines medžiagas tik pagal paskirtį ir prižiūrint suaugusiesiems, taip pat pastebėti netinkamoje vietoje laikomas buitinės chemijos priemones ir pranešti suaugusiesiems apie tai.</p>	<p>Ugdomos savisaugos ir švaros laikymosi nuostatos.</p>

Tabakas	<p>Žino, kokios yra neigiamos rūkymo pasekmės.</p> <p>Žino, kokius įpročius reikėtų ugdytis norint augti sveikam ir stipriam.</p> <p>Supranta, kodėl vaikams draudžiama rūkyti.</p>	<p>Sveika gyvensena ir žalingi įpročiai. Rūkymas – žalingas įprotis.</p> <p>Kodėl žmonės rūko?</p> <p>Rūkymo poveikis vaikų sveikatai.</p>	<p>Mokoma(si) skirti sveikos gyvensenos ir žalingus įpročius.</p> <p>Skatinamas gebėjimas vengti pasyvaus rūkymo pavojaus.</p>	<p>Ugdoma nuostata vengti ir netoleruoti rūkymo, nesekti blogu kitų pavyzdžiu.</p>
Alkoholiniai gėrimai	<p>Žino, kad alkoholiniai gėrimai labai kenkia suaugusiųjų ir ypač vaikų sveikatai.</p> <p>Supranta, kodėl vaikams draudžiama vartoti alkoholinius gėrimus.</p> <p>Paašškina, ko negalima daryti išgėrusiam žmogui (pvz., vairuoti automobilio, dirbti, plaukioti ir t.t.) ir kodėl.</p> <p>Numato, kokius įpročius reikėtų ugdytis norint augti sveikam ir stipriam.</p>	<p>Alkoholinių gėrimų poveikis suaugusiajam ir vaikui.</p> <p>Išgėrusio žmogaus elgesys (pvz., agresyvumas, savo poelgių nekontroliavimas...)</p> <p>Šventės, tradicijos, papročiai nevirtojant alkoholio.</p>	<p>Formuojami sveikos gyvensenos įgūdžiai.</p> <p>Ugdomas gebėjimas vengti bendrauti su išgėrusiais asmenimis ir atsispirti smalsumui ar kitų siūlymams paragauti alkoholinių gėrimų.</p>	<p>Formuojamas neigiamas požiūris į alkoholinių gėrimų vartojimą; rūpinimasis savo sveikata.</p>

REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA IR INTERNETO SVETAINĖS

1. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas. Vilnius, 2003.
2. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Programa. Parengė: L. Bulotaitė, V. Gudžinskienė. Vilnius, 2003, 2005.
3. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis amžius. Parengė: O. Monkevičienė, D. Jakučiūnienė. Vilnius, 2003, 2005.
4. Rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo universalioji programa. Vilnius, 2005.
5. Nacionalinė narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programa. Vilnius, 2003.
6. Sveiko gyvenimo būdo ir tinkamos asmens higienos mokyklinės programos. Vilnius, 1999.
7. Alkoholis ir kiti narkotikai. Atviros Lietuvos fondas, Vilnius, 1994.
8. Avižinis S., Čaplinskas S., Dmitrijevas V. ir kt. Narkomanija ir jos prevencija: informacinė medžiaga. Vilnius, 2001.
9. Bajoriūnas Z. Šeimos ugdymo mokslas ir praktika. Vilnius, Kronta, 2004.
10. 15. Bitinas B. Hodegenetika. Auklėjimo teorija ir technologija. Vilnius, Kronta, 2004.
11. Bulotaitė L., Pivorienė R.V., Sturlienė N. Drauge su vaiku: psichologo patarimai mokytojams. Vilnius, 2001.
12. Bulotaitė L. Cigaretės, alkoholis ir narkotikai: knygelė ikimokyklinukų ir pradinukų tėvams, auklėtojams ir mokytojams. Vilnius, 2003.
13. Bulotaitė L. Piknaudžiaujančių alkoholiu tėvų vaikas. Mano vaikai: priešmokyklinis vaiko ugdymas. Kaunas, 2003.
14. Černiauskiene M. Apie priklausomybę sukeliančias medžiagas ir jų vartojimo prevenciją ugdymo institucijose: metodinė medžiaga. Vilnius, 2000.
15. Davidavičienė. A. G. Narkotinių medžiagų vartojimo prevencijos programa ir standartas. Metodinė priemonė. VPSC. Vilnius, 2001.
16. Dapkienė S. Klasės auklėtojas ir tėvai-partneriai. Šiauliai, 2002
17. Gudžinskienė V. Kritinio mąstymo svarba ugdant sveiką gyvenimą: metodinė priemonė. Vilnius, 2000.
18. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. Vilnius, 2002.
19. Kvieskienė G. Socializacija ir vaiko gerovė. Vilnius, 2002.
20. Kvieskienė G. Pozityvioji socializacija. Vilnius, 2005.
21. Marshall B., Rosenberg. Bendraukime be pykčio: nuoširdus kalbėjimas. Kaunas, 2000.
22. Rūkymas. Atviros Lietuvos Fondas, Vilnius, 1994.
23. Vaiko teisių konvencija. Vaiko teisių informacijos centras. Vilnius, 1999.
24. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija - www.smm.lt
25. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija - www.sam.lt
26. Rūkymo prevencijos klausimai - <http://www.sam.lt/ltsritys/visuomenes-sveikata/rukymas>
27. Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės - www.nkd.lt
28. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras - www.sppc.lt
29. Lietuvos AIDS centras - www.aids.lt

30. Valstybinis psichikos sveikatos centras - www.vpsc.lt
 31. Informacija ir priemonės tėvams apie narkotikų prevenciją - <http://www.pride.org>
 32. JAV Nacionalinis priklausomybių nuo narkotikų institutas - www.nida.nih.gov
 33. Europos narkotikų ir narkomanijos centras EDDRA - <http://eddra.emcdda.eu.int>
-